

Eerste aanzet Leidraad Ruimtelijke Kwaliteit in Nationale Parken Nieuwe Stijl

Door: Henk Baas
Jan Gorter
Berno Strootman

Nationale
Parken
Bureau

Nationale Parken Deal (2016)

Doelen:

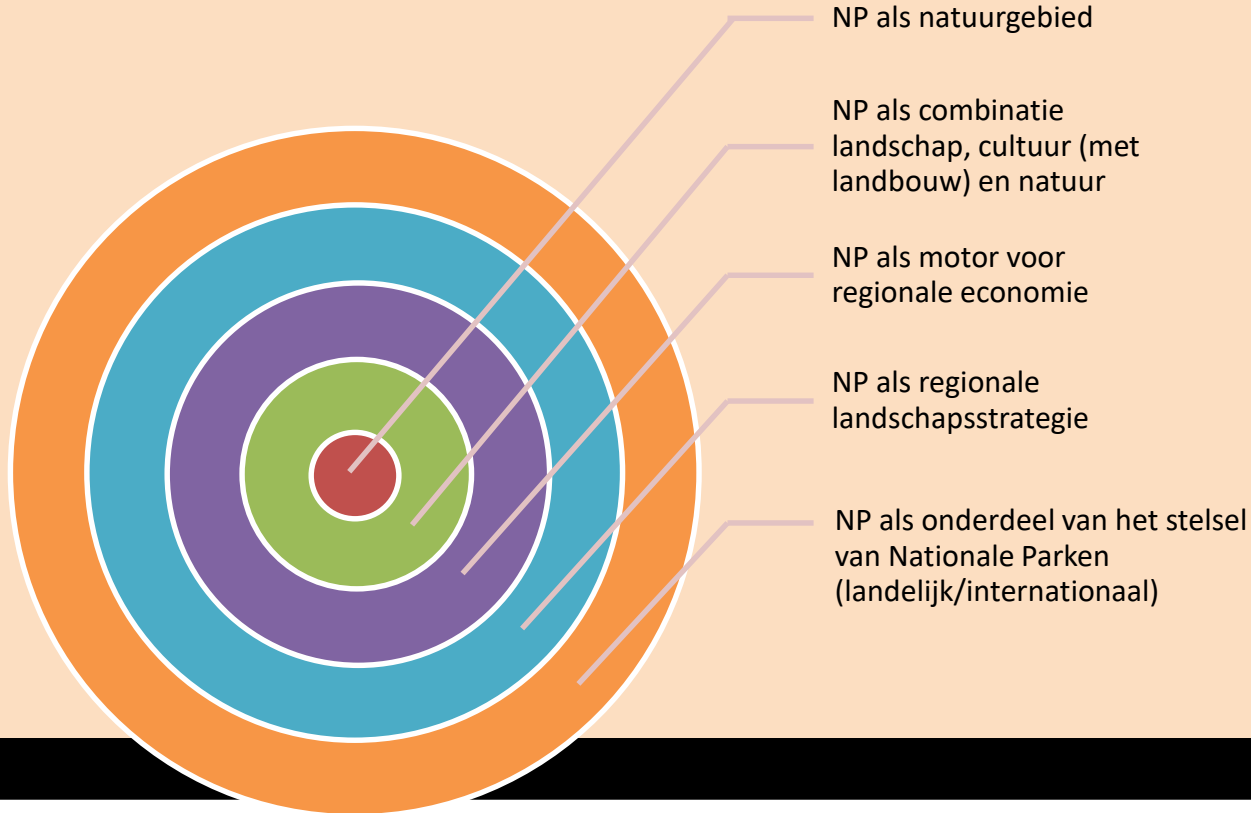
- ❖ Verhogen van de *kwaliteiten van Nationale Parken* in Nederland.
- ❖ Versterken van de *betrokkenheid van de samenleving* bij de natuur.
- ❖ Bereiken van een *sterkere merk- en marktpositie* van Nationale Parken in Nederland.

Partners ruimtelijke kwaliteit en landschap:

- College van Rijksadviseurs
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer

Nationale
Parken
Bureau

Nationale
Parken
Bureau

Ambitie niveaus van Nationale Parken

Standaard als werkkader

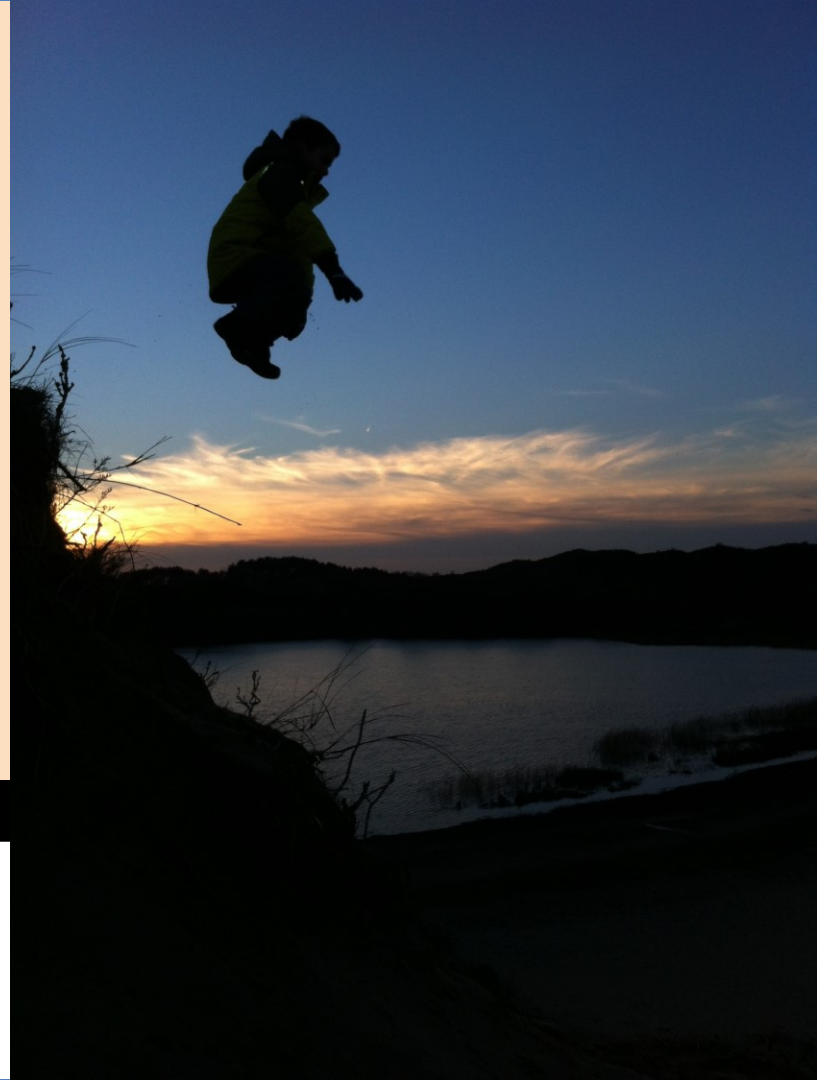
- 2-3 jaar werken met standaard als werkkader
- Handvat en richtsnoer voor transformatie
- Daarna evalueren, verbeteren en vastleggen

Advies en hulp :

- Leernetwerken
- Experts en expertteams
- Inspiratiebijeenkomsten en uitwisselingen
- Communicatiemiddelen

Nationale
Parken
Bureau

Standaard

Protected Areas (IUCN categories I - VI)

1. **Natuur en landschap (basis IUCN II en V)**
 - a) Omvang
 - b) Ecologische samenhang met natuurlijke processen
 - c) (Inter-)nationaal onderscheidende waarden (N, L, CH)
2. **Eigen gebiedsidentiteit en aantrekkingskracht**
 - a) Ruimtelijke inrichting matcht met gebiedsidentiteit
 - b) Samenhang en identiteit
 - c) Herkenbaarheid en beleefbaarheid
3. **Sociaal economische ontwikkeling**
4. **Educatie**
5. **Wetenschappelijk onderzoek**
6. **Governance**

Nationale
Parken
Bureau

Natuur en Landschap

1. Omvang
2. Ecologische samenhang en natuurlijke processen
3. Natuur-, cultuur-, en landschappelijke waarden zijn onderscheidend
4. Ruimtelijke inrichting en waarden in overeenstemming met gebiedsidentiteit
5. Samenhang en identiteit

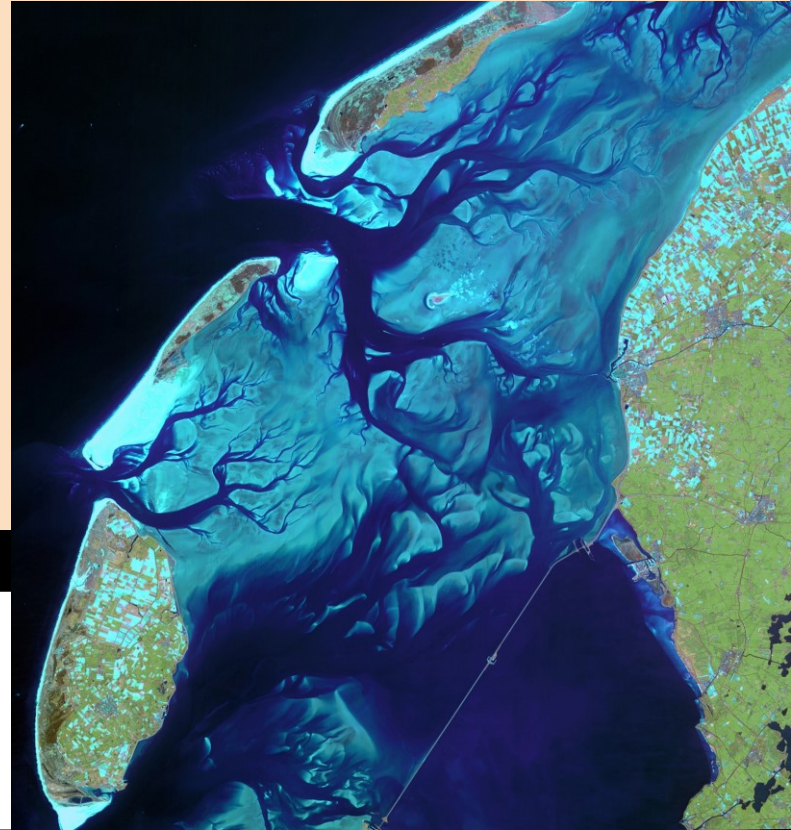

1 Omvang

Het nationaal park heeft een **natuurlijke omvang** die wordt bepaald door de begrenzing van een **aaneengesloten landschaps-ecologische of landschappelijke eenheid** waarbinnen **één of meerdere natuurkernen** liggen waarvan er **ten minste één** een omvang heeft van **minimaal 1000 ha**.

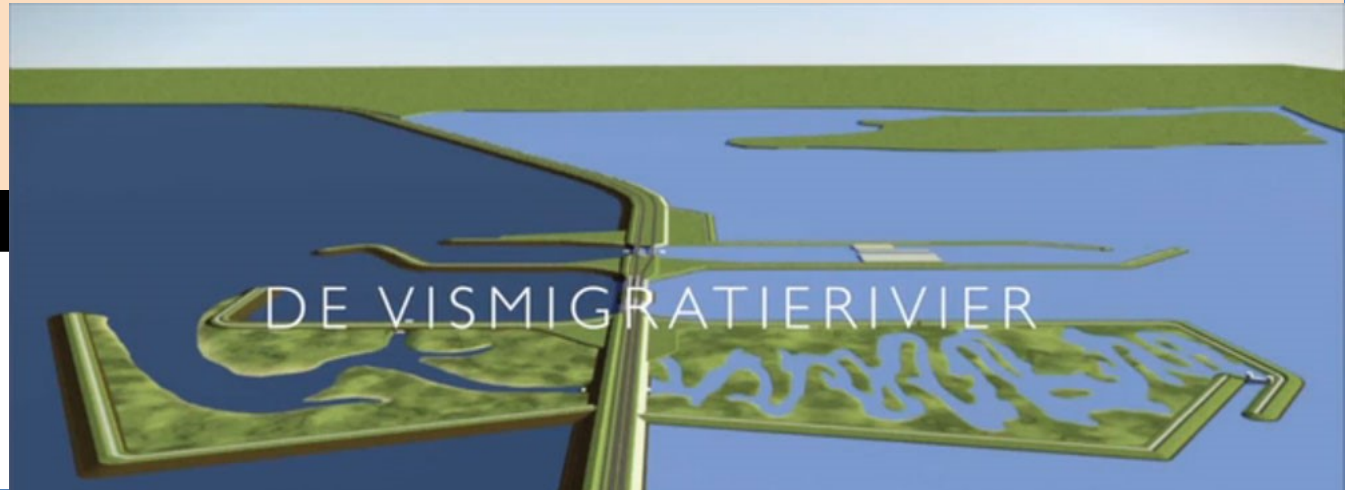

Nationale
Parken
Bureau

2 Ecologische samenhang en natuurlijke processen

- samenhangende ecosystemen
- duurzaam functionerende abiotische en abiotische relaties.
- natuurlijke processen (grote schaal)
- significante macrogradiënten

Nationale
Parken
Bureau

3 Natuur-, cultuur-, en landschappelijke waarden zijn onderscheidend

De **natuurwaarden** (ecosystemen, dier- en plantensoorten en habitats), **cultuurhistorische waarden** en **landschappelijke waarden** die zich bevinden binnen het gebied van het nationaal park zijn **binnen Nederland en/of internationaal onderscheidend**.

Nationale
Parken
Bureau

4 Ruimtelijke inrichting en waarden in overeenstemming met gebiedsidentiteit

Een nationaal park onderscheidt zich van andere nationale parken door de ontwikkeling van een **gebiedseigen** merk welke past bij de **waarden en het karakter van het gebied** en de ruimtelijke begrenzing. De **ruimtelijke inrichting** van het nationaal park, de **beleefbaarheid** en **toegankelijkheid** en **herkenbaarheid** voor de binnen- en/of buitenlandse bezoekers zijn hiermee in overeenstemming gebracht.

5 Samenhang en identiteit

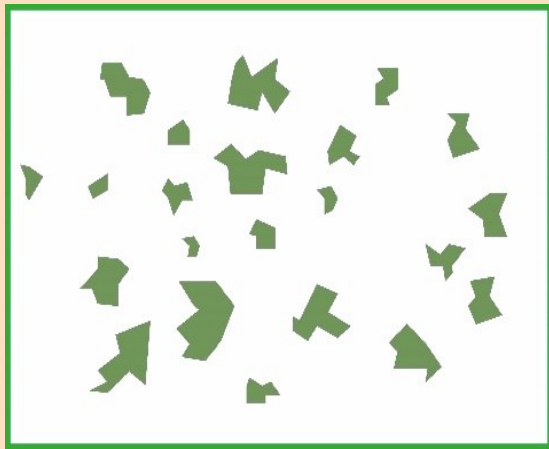
De natuur-, cultuurhistorische en landschapswaarden laten een zodanige **samenhang** zien dat de **identiteit** van het gebied **versterkt** wordt.

De **kwaliteiten** van de **landschapszone** zijn **ondersteunend aan** de kwaliteiten van de **natuurkernen**, zodanig dat de samenhang en identiteit van het gebied versterkt worden.

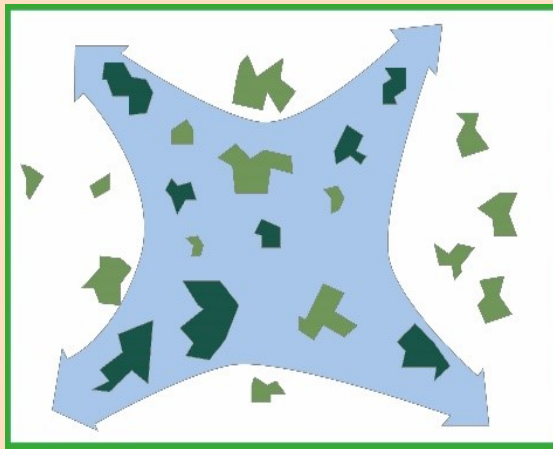

Nationale
Parken
Bureau

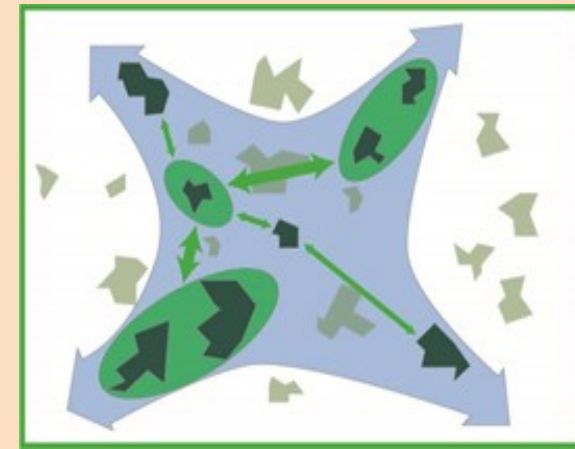

Bestaande natuur

Kenmerkende gebieden,
passend systeem en
landschap

Versterken en verbinden;
Duurzaam systeem
natuur en landschap

Opnieuw beginnen? Nee!

Beheer en inrichtingsplannen (BIP), Landschapsvisies, Ontwerp en inrichting

Nieuwe focus? JA!

Schaal en integratiekader.

Nationale
Parken
Bureau

Uit bidbook NLDelta; ambitie 1:

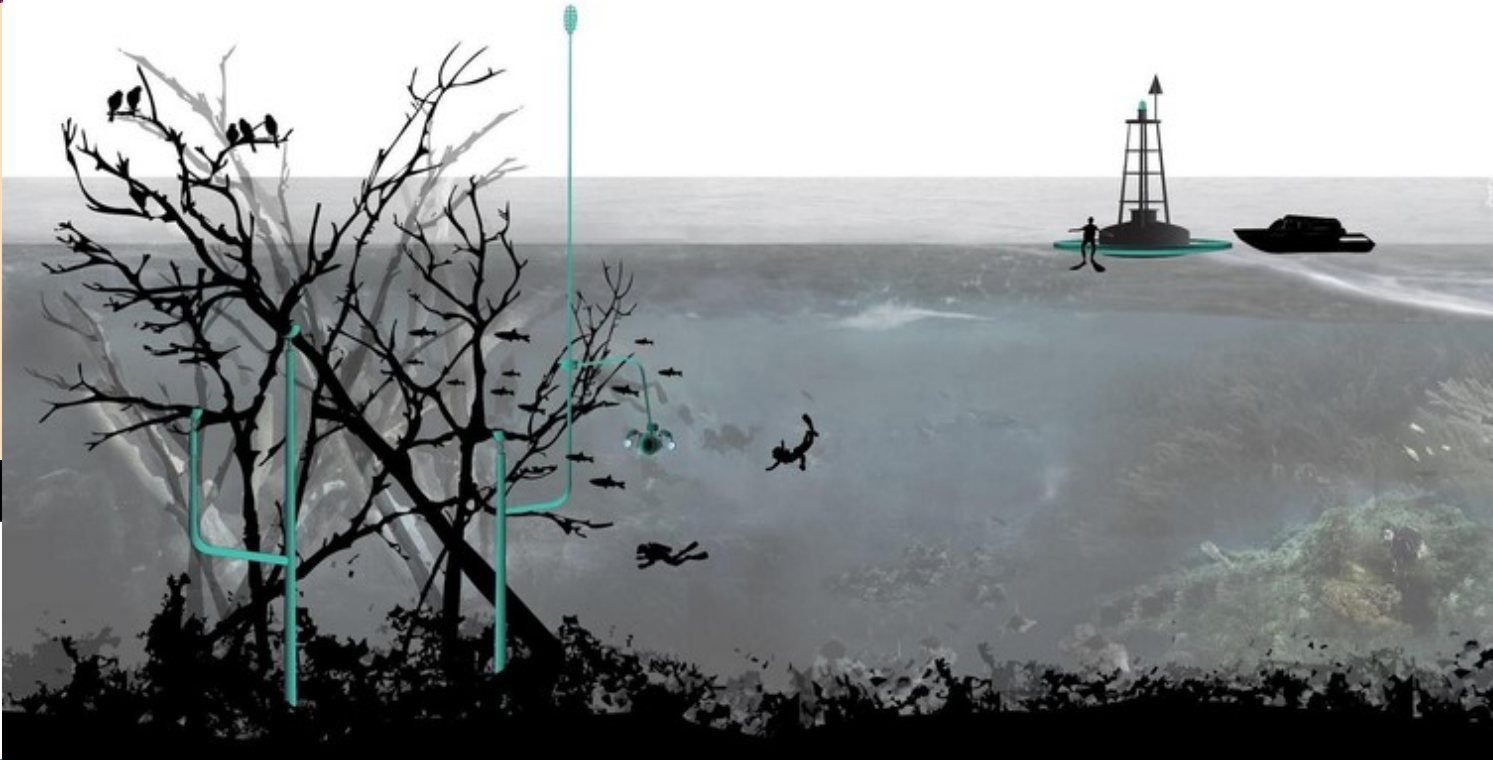
NLDelta bestaat uit robuuste, grootschalige en onderling verbonden natuurgebieden, waar de condities optimaal zijn voor de diverse, rijke natuur die bij onze delta hoort.

Nationale
Parken
Bureau

Nieuwe belevingsconcepten NL Delta Challenge winnaar Mirthe Laarhoven

Nationale
Parken
Bureau

Masterstudio's Wageningen University

Prof. Adriaan Geuze

2018: terpen en wierden, regionaal ontwerp

Nationale
Parken
Bureau

Nieuwe bezoekerscentra: World heritage centre Waddengebied

Nieuwe verbindingen, Koekamp, Den Haag

Nationale
Parken
Bureau

Wat brengt een landschapsstrategie?

Twee doelen en resultaten:

1. Ruimtelijk
2. Proces

Nationale
Parken
Bureau

Processtappen

- 1) Eerste begrenzing van het gebied
- 2) Landschapsanalyse, op basis van ecologische analyse en landschapsbiografie (deskundigen)
- 3) Landschapsstrategie, gebiedsproces. Delen, verrijken en toetsen door proces met bewoners/gebruikers
- 4) Landschapontwerp nader uitgewerkt
- 5) Vaststellen door NP-bestuur (commitment partners in gebied)

Nationale
Parken
Bureau

Concrete ontwerpogaven, voorbeelden

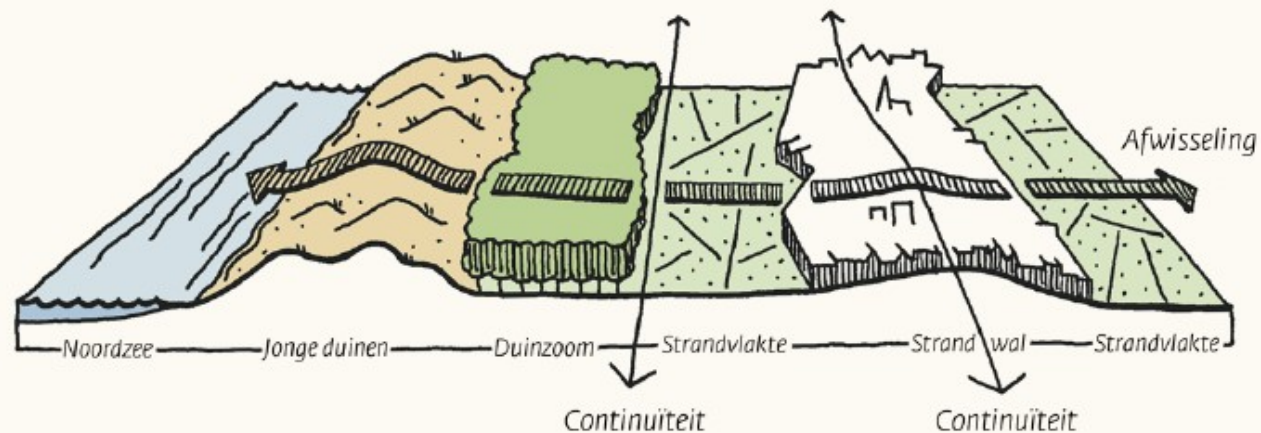

Begrenzing

Nationale
Parken
Bureau

Samenhang en relaties

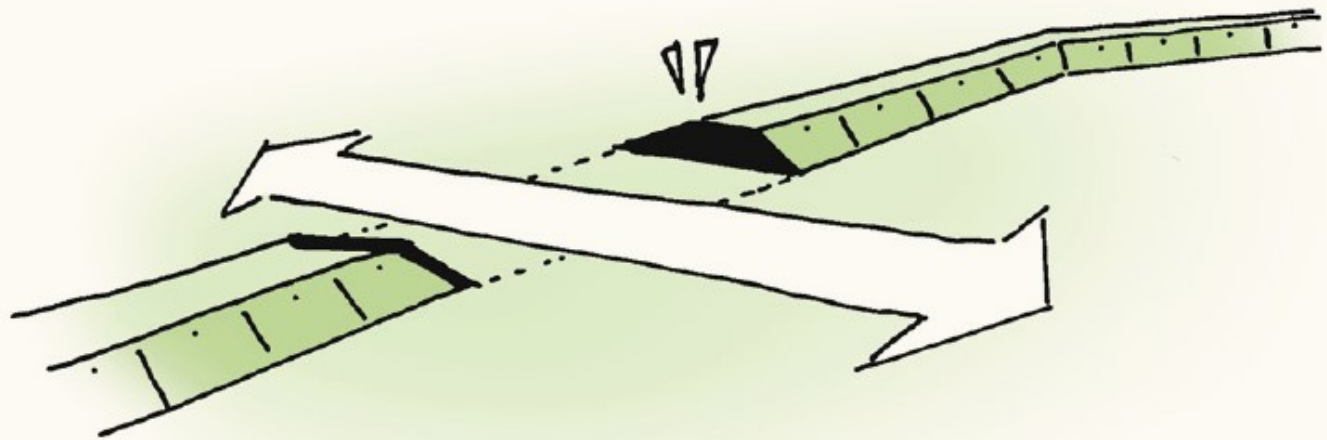
Zonering

Nationale
Parken
Bureau

Hoge Veluwe

Verhelderen van cultuurhistorie

Markeer doorsnijdingen

Nationale
Parken
Bureau

Verhelderen van cultuurhistorie

Nationale
Parken
Bureau

Routing

Nationale
Parken
Bureau

Entrees

Nationale
Parken
Bureau

ontwerpen van routing en bewegwijzering

Nationale
Parken
Bureau

Parkeren

Nationale
Parken
Bureau

Parkeren ondergronds

Nationale
Parken
Bureau

Bijzondere plekken

Nationale
Parken
Bureau

Belevingscentrum

Nationale
Parken
Bureau

Fort Kijk

Havens en aanlegplaatsen

Nationale
Parken
Bureau

Weerribben

Verblijfsrecreatie

Nationale
Parken
Bureau

Weerribben

Ontwerpen van meubilair

Ontwerpen van meubilair

Nationale
Parken
Bureau

Vogelkijkhutten

Nationale
Parken
Bureau

Nieuw Statenzijl

Ontwerpen van een specifiek lettertype

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ 0123456789

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ 0123456789

Nationale
Parken
Bureau

Wat levert het op?

Resultaat, inhoud en proces, geleerde lessen

- Voortbouwen op wat er al is, niet op nul beginnen
- Lange adem
- Basis is een analyse van landschap (verhaal, historie/biografie, ecologie)
- Gebiedseigen (passend bij gebied)
- Breed gedeeld lange termijn perspectief voor gebied
- Stapje voor stapje, lerend, cyclisch, steeds concreter
- Heldere basis voor afwegingen van initiatieven en keuzes voor investeringen

Nationale
Parken
Bureau

Landschapontwerp, regionaal ontwerp:

1. **Zorgen voor samenhang en differentiatie op grote en kleine schaal**
2. **Versterking van identiteit, eigen karakter, en daarmee herkenbaarheid**
3. **Beleefbaar maken van het verhaal van het landschap**
4. **Bemiddelen tussen uiteenlopende belangen als ecologie, cultuurhistorie, regionale economie**
5. **Verbeelden van mogelijke toekomst**
6. **Helpen om de dialoog aan te gaan met diverse belanghebbenden en de bevolking**
7. **Verbinden van de identiteit en de inrichting van het landschap met bewoners, ondernemers en bezoekers**
8. **Daarmee zorgen voor trots, betrokkenheid en gevoel van eigenaarschap van**

Hoe verder?

Doorstart expertteam Ruimtelijke Kwaliteit
en natuur > uitwerken leidraad

Bijeenkomsten “met de standaard in de
hand door het land”: 21 of 24 januari

En heb je aanvullingen, vragen: neem
contact op met:

j.wolf@nationaleparkenbureau.nl

Nationale
Parken
Bureau